

Zimoviská netopierov južnej časti stredného Slovenska (Bodvianska pahorkatina, Ipeľská kotlina a Rimavská kotlina)

Marcel UHRIN¹ & Ervín HAPL²

Správa NP Muránska planina, J. Kráľa 12, SK-050 01 Revúca, Slovensko; ¹uhrin@sopsr.sk, ²hapl@sopsr.sk

Bušince

Lokalizácia. (7883, 163 m n. m.) – stredné Slovensko, Ipeľská kotlina (391), k. ú. Bušince. Náhodne zaznamenané zimovisko v sklade civilnej obrany obecného kultúrneho domu.

Popis. Nevyužívaná prízemná miestnosť stavby.

Výskum netopierov. Jediný záznam je z roku 2000 (tab. 1).

Zhrnutie poznatkov. Malé, pravdepodobne príležitostné zimovisko (v dôsledku nevyužívania priestoru).

Činčianska jaskyňa

Alternatívny názov. Činčianska jaskyňa II.

Lokalizácia. (7588, 215 m n. m.) – stredné Slovensko, Bodvianska pahorkatina (410), k. ú. Starňa. Jaskyňa sa nachádza 3 km východne od obce Starňa pri Tornali v opustenom vápencovom lome na pravom brehu potoka Činča.

Popis. Ide o horizontálnu, dvojúrovňovú jaskyňu zlomovo-riečného pôvodu s celkovou dĺžkou 28,5 m. Vstup tvorí pohodlne prístupná sála (výška stropu 3,8 m), ďalšie priestory sú nízke. Z jaskyne sú známe paleontologické nálezy (Gaál & Holec 1987).

Výskum netopierov. Lokalita je sledovaná od roku 1997.

Zhrnutie poznatkov. Malé zimovisko, významné z faunistického hľadiska polohou na juhu Slovenskej republiky. Dosiaľ zistený výskyt jednotlivých exemplárov 5 druhov netopierov (tab. 1).

Stav ochrany. Vzhľadom na odľahlosť a malý počet zimujúcich netopierov sa nejedná o ohrozenú lokalitu.

Ďalšie údaje. Netting: 30. 7. 1997 – *Rfer* (1).

Kamenná diera

Alternatívny názov. Kolyuk.

Lokalizácia. (7587, 200 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (393), k. ú. Gemerská Ves. Leží v malom opustenom kameňolome na pravom brehu Západného Turca.

Popis. Malá horizontálna jaskyňa (22,5 m), vstupné časti sú priestrannejšie, k záveru sa priestory zmenšujú.

Výskum netopierov. Jediný záznam je z roku 1998.

Zhrnutie poznatkov. Málo významná jaskyňa, nález *R. hipposideros* (tab. 1).

Licince

Lokalizácia. (7487, 211 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (393), k. ú. Licince. Vchod do štôlne sa nachádza približne 1 km Z od obce Licince. Štôlna je prístupná poľnou cestou, ktorá odbočuje na Z pri južnom okraji obce pri kaštieli na Czékus.

Popis. Jednoduchá priama horizontálna štôlna, ktorá sa v závere rozvetvuje.

Výskum netopierov. Lokalita sa skontrolovala prvýkrát v roku 1997 na podnet Okresného úradu v Revúcej v dôsledku návrhu jej likvidácie (staré banské dielo).

Zhrnutie poznatkov. Kontrola preukázala faunisticky významný výskyt *R. euryale* (tab. 1).

Stav ochrany. V súlade s bankskými predpismi bolo nutné štôlnu uzavrieť. Na základe jednaní zainteresovaných organizácií sa vzhľadom na výskyt kriticky ohrozeného *R. euryale* dohodol spôsob uzavretia, umožňujúci vlet netopierov.

P r i e l o m M u r á n k y

Prielom Muránky predstavuje krasové územie na oboch stranách riečky Muránka so začiatkom powyše obce Meliata. Tiahne sa v dĺžke 3,5 km až k obci Bretka. V tomto území je evidovaných celkom 15 jaskýň, prevažne menších rozmerov rôznej genézy (Gaál Ľ. 1987, Gaál Ľ. & Gaál J. 1982, Ložek et al. 1989). Za účelom mapovania netopierov sa v oblasti skontrolovalo celkom 6 priestorov. Všetky lokality sú súčasťou PR Prielom Muránky.

Dolná mašianska jaskyňa

Alternatívny názov. Spodná jaskyňa v Maši.

Lokalizácia. (7487, 210 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (391), k. ú. Bretka. Nachádza sa 7,5 m pod Hornou mašianskou jaskyňou, s ktorou geneticky súvisí.

Popis. Malá jaskyňa (23,6 m), ktorá sa skladá z priestrannej siene a nízkych chodieb. Archeologické nálezy.

Výskum netopierov. Jediný záznam je z roku 1997.

Zhrnutie poznatkov. Málo významná jaskyňa, nález *R. hipposideros* (tab. 1).

Horná mašianska jaskyňa

Alternatívny názov. Vrchná jaskyňa v Maši.

Lokalizácia. (7487, 218 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (391), k. ú. Bretka. Leží 500 m severne od Bretky na pravom brehu Muránky v relatívnej výške 20 m od hladiny rieky.

Popis. Najdlhšia jaskyňa prielomu Muránky (93,2 m). Inaktívna fluviokrasová dvojúrovňová jaskyňa s prevažne nízkymi priestormi (ca. 1 m). Využívaná líškou (*Vulpes vulpes*) na brloženie.

Výskum netopierov. Skontrolovaná v rokoch 1993 a 1997.

Zhrnutie poznatkov. Faunisticky významná jaskyňa nálezom *R. euryale* (tab. 1) (Uhrin 1993).

Hutnianska jaskyňa

Alternatívne názvy. Rosszygyári, Jaskyňa v Maši III.

Lokalizácia. (7487, 198 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (391), k. ú. Bretka. Nápadný vchod jaskyne leží asi 100 m na juh od ústia pravej bočnej doliny Muránky, medzi kótami 303 a 256 m.

Popis. Horizontálna jaskyňa s dĺžkou 11 m.

Výskum netopierov. Skontrolovaná v roku 1997.

Zhrnutie poznatkov. Počas kontroly v roku 1997 bez nálezu netopierov (tab. 1). Speleologická literatúra (Gaál & Gaál 1982) uvádza výskyt bližšie neurčených netopierov v dňoch 4. 9. 1981 a 19. 9. 1982.

Eskala

Alternatívny názov. Eszkála.

Lokalizácia. (7487, 240 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (391), k. ú. Bretka. Jaskyňa sa nachádza na ľavom brehu Muránky v ca. 40 m relatívnej výške od hladiny.

Popis. Erózna, 24 m dlhá jaskyňa. Jaskyňu tvorí jedna chodba s výškou stropu 1–2 m.

Výskum netopierov. Skontrolovaná v roku 1993.

Zhrnutie poznatkov. Záznam *B. barbastellus* (tab. 1).

Peško

Alternatívny názov. Peskő.

Lokalizácia. (7487, 200 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (391), k. ú. Bretka. Jaskyňa sa nachádza v nápadnom vápencovom brale rovnakého mena 400 m severne od Bretky na ľavom brehu Muránky.

Popis. Dvojchodová, priechodná jaskyňa s dĺžkou 16,7 m. Využívaná v 2. svetovej vojne, stratigrafický výskum (Ložek et al. 1989).

Výskum netopierov. Skontrolovaná v roku 1997.

Zhrnutie poznatkov. Počas kontroly v roku 1997 nález *E. serotinus* (tab. 1).

Ďalšie údaje. 27. 6. 1982 – *Rfer* (1), *Rhip* (1). Netting: (Horáček et al. 1995) 27. 6. 1982 – *Rhip* (2), *Mmyo* (1).

Tab. 1. Výsledky zimných sčítaní netopierov v menších zimoviskách južnej časti stredného Slovenska

Lokalita	Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Reur</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Eser</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paus</i>	spolu
Bušince	9. 3. 1999	–	–	–	–	–	1	1
Činčianska jaskyňa	27. 2. 1997	–	–	–	1	3	–	4
	4. 2. 1999	–	–	1	–	2	2	5
	4. 2. 2000	1	–	–	–	–	–	1
	1. 2. 2001	–	–	–	–	–	1	1
Kamenná diera	1. 1998	1	–	–	–	–	–	1
Licince	12. 3. 1997	5	20	–	–	–	–	25
	6. 2. 1999	1	–	–	–	–	–	1
Dolná mašianska j.	27. 2. 1997	1	–	–	–	–	–	1
Horná mašianska j.	6. 3. 1993	2	1	–	–	–	–	3
	27. 2. 1997	6	4	–	–	–	–	10
Hutnianska jaskyňa	27. 2. 1997	–	–	–	–	–	–	–
Eskala	6. 3. 1993	–	–	–	–	1	–	1
Peško	27. 2. 1997	–	–	–	3	–	–	3
Spodná jaskyňa	27. 2. 1997	–	–	–	–	–	–	–

Spodná jaskyňa

Alternatívne názvy. Spodná jaskyňa Peskó, Peskó II, Malá jaskyňa.

Lokalizácia. (7487, 195 m n. m.) – stredné Slovensko, Rimavská kotlina (391), k. ú. Bretka. Jaskyňa sa nachádza pod jaskyňou Peško v tom istom vápencovom brale.

Popis. Jaskyňa s dĺžkou 10,5 m. Zo vstupného priestoru sa vetvia dve neprelezne ukončené chodby.

Výskum netopierov. Skontrolovaná v roku 1997.

Zhrnutie poznatkov. V zimnom období bez nálezu netopierov (tab. 1).

Ďalšie údaje. 27. 6. 1982 – *Rhip* (1).

Sčítavatelía. Okrem autorov príspevku sa na jednotlivých akciách v opisovaných zimoviskách podieľali M. Andreas, D. Baláž, P. Benda, L. Bobáková, I. Horáček, J. Hotový, R. Hrivnák, Z. Pochop, A. Reiter, M. Šara, P. Urban, I. Valach, D. Weinfurtová. Informáciu o Kamennej diere poskytol Ľ. Gaál. Všetkým menovaným patrí poďakovanie.

Literatúra

GAÁL Ľ., 1987: Kras Rimavskej kotliny. *Slov. Kras*, **25**: 5–27.

GAÁL Ľ. & GAÁL J., 1982: Jaskyne v Chránenom prírodnom výtvore Prielom Muráňa. *Sprav. Slov. Speleol. Spoloč.*, **13**(4): 20–24.

GAÁL Ľ. & HOLEC P., 1987: Príspevok k poznaniu fauny kvartérnych stavovcov z niektorých jaskýň južného Slovenska. *Slov. Kras*, **25**: 135–143.

HORÁČEK I., HANÁK V., ZIMA J. & ČERVENÝ J., 1995: K netopýří fauně Slovenska I. – Letní nálezy 1979–1992. *Netopiere*, **1**: 39–54.

LOŽEK V., GAÁL Ľ., HOLEC P. & HORÁČEK I., 1989: Stratigrafia a kvartérna fauna jaskyne Peskó v Rimavskej kotline. *Slov. Kras*, **27**: 29–56.

UHRIN M., 1993: Podkovár južný (*Rhinolophus euryale*) v prielome Muránky. *Sprav. Slov. Speleol. Spoloč.*, **24**(3): 25.